Број 260. У Новом Саду, у четвртак 18. новембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 14 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Једна радосна појава.

Београд, 16. новембра 1904.

За Србију је заиста наступило ново доба, доба препорођаја и сређивања економског и финансиског. Револуција мајска зауставила је земљу од пропасти економске, у коју је негледуш срљала. Треба само поредити стари банкротски и распикућски режим под Миланом и Александром, са данашњим стањем и економским приликама, па ће се одмах уочити огромна разлика ондашње и данашње Србије. Да је режим краља Александра још коју годину потрајао Србија би банкротирала и постала потпуно зависна земља.

Буџет краљевине Србије стално је кроз дуги низ година пливао из једнога дубокога дефицита у други дубљи, а зајмови су се и дугови гомилали толико да им ни један министар финансија није знао рачуна и есапа. Док су дугови и дефицити несразмерно расли, дотле је економска снага земље и кредит све ниже и ниже падао. Ни једна влада није се озбиљно старала да изведе отаџбину из кризе и пропасти, нити да се финансијско стање земље доведе у ред.

Финансије српске представљале су потпуну развалину и биле су верно огледало политичкога и моралнога пада и разривености у земљи. Србија је, на своју несрећу, имала на престолу пуста и разуздана човека, који је државну касу и њене приходе сматрао као потпуну својину, са којом је могао располагати по свом сулудом ћефу. И он је најмио себи обично такељуде за министре који ће му помагати у расипању. А расипало се немилице на све стране, без рачуна. Србија је у длаку личила на једног скроз поквареног и разузданог масароша који се одао бекријању и који немилице расипа, док не избаци из шака и последњу пару, а кад остане без пара, он буд зашто и у бесцен теслими Чивутима ланац по ланац земље своје.

Краљ Александар је био преставник те распикућске системе трошења: ако је когод и водио рачуна о државним финансијама — њега су једино интересовала примања и државна каса морала је бити исцеђена до последњег новчића. За четвртину столећа не памти се да су државни приходи покрили све расходе и да је буџет прихода и расхода био доведен бар у приближну равнотежу. Сва се финансијска политика српских министара састајала у томе, да се народу што више терета натовари на грбачу и да се из њега што више новаца исцеди, које ће несавесни руковаоци утрошити већим делом на лична поткусуривања. Како ће се државна имаовима расути, о томе се у првом реду старао сам краљ Александар, а околина му је у томе живо помагала...

Ново доба, води Србију другим путевима. Мајски преокрет у политици и владајућем режиму учинио је преокрет и у финансијском погледу. Србија је заустављена. Финансијска криза није на прагу; она је све даље. Углед Србије на страни сваким се даном повраћа и бива све већи. По себи се разуме да то повраћање не може тако брзо да иде; али је несумњиво да се Србија не налази пред провалом финансиског банкротства, у коју су је гурали Обреновићи.

Наступа заиста једно ново доба за Србију, до а финансијскога сређивања и преп орођаја. Свет је навикао на дефицит и нико се не чуди кад чује да Србија у новој години добија на врат нових неколико милиона дефицита. И оно што се не памти у Србији, оно што је постало немогућно и невероватно, што долази у област приповедака, постаје стварност: ова, 1904 та година, проћи је у Србији без дефицита. Државни приходи покриће све расходе и после дугих година сад први пут биће из српског буџета избрисана кобна реч „дефицит.“

Овај је факт најнесумњивији знак да су у Србији настале срећене прилике и да се зацарило једно ново доба, које ако се само ради искрено и савесно, може Србију економски препородити, политички јако подићи, а културно ставити у ред осталих држава запада. Стари банкротски и распикућски режим у Србији сад је једна суморна успомена — Србија иде новим путем који води потпуном економском ослобођењу.

Шта је најпотребније нашем народном позоришту.

Оно што је најпотребније нашем народном позоришту, може се свести у три групе. Само дабогме, те три групе обухватају прилично — све.

Прво да кажемо коју о репертоару. Сва позоришта у Угарској заједно, а можда и у Аустрији, немају толико комађа на репертоару, као наше народно позориште.

Може се рећи: све што је у позоришној архиви, све што се давало пре 10 пре 20 и пре више година, све је то на репертоару. Глумцу, управитељу, ком члану главног или месног одбора, дође воља да се приказује који комад, по ком је давно попала прашина, и они га приказују. Нико и не зна, зашто се који комад престао давати, нико не зна зашто је неки комад извучен из прашине Главни управни одбор, који је по правилима одговоран за то, не води о том ни из близу довољно бриге. Има пуно „примљених“ комада, који нису ни преписани, има их давно преписаних, а нису приказани, нити ће се икад приказати. Неко у управном одбору каже: Ово је добро, прегледао сам. И то је онда прешло најоштрију критику За многи комад не би сви скупа знали казати, како је дошао на репертоар.

У пракси нема реда, јер што пише у правилима, то је друго, а што се догађа, оно је треће. Нема плана, по коме би се примало комађе и састављао репертоар — зато и видимо неописану збрку у ономе што је најглавније. И поред свега тога сви колико нас год има причамо, како је наше позориште — школа.

Време је и то крајње време, да се уведе у репертоару нашег народног позоришта ред. Али да дође до реда, треба поставити начело. Што одговара том начелу, пробрати и употребити, остало скинути с

ПОДЛИСТАК.

Панамски Канал.

„Америка Американцима!“

Монрое.

Панамски Канал, који су замислили да изведу Французи, као што су прокопали и Суец, почеће се ускоро израђивати и кад буде готов, учиниће велики обрт у трговини, а са трансибирском железницом скратиће пут око света бар за једну трећину, колико је израчунао славни француски писац Жил Верн.

Док се није саградила железничка пруга од Њу-Јорка до Сан-Франциска (т. зв. пацифик железница), морала је роба да се вози често пута око целе Јужне Америке, кад је ишла из једног пристаништа западне обале у једно источно пристаниште Северне Америке, путници су прелазили код Панаме железницом у другу лађу а и хитне пошиљке су претоваране, али је то претоварање — и ако је с њим била скопчана велика уштеда у времену — ипак стајало ужасно скупо. На тај начин су се од прилике и стари Јелини испомагали, јер су они преко истма (земљоуза) у Коринту гурали своје лађе на ваљцима, као што су видели од Финичана, који су на тај начин преносили индијску робу на Суецу. Вели се, да је још перзијски цар Дарије био прокопао велики канал на Суецу, али се тај заронио, а данашњи Суецки Канал је и замисао и дело „највећег Француза“ — Шарла Лезепа.

Кад је тај канал грађен, потрошене су баснословне своте, али је њиме постигнут таки успех, коме се није могао нико ни надати. Трговина се подигла, јер је много уштеђено у времену, те према томе и у трошку, а то огромно дело остало је као велика тековина целоме човечанству!... Француска — под чијом је управом, ставила га је у службу целом свету, али она побира малтарину. Он је донекле паралисао важност Цариграду и Гибралтару, али важност његову увиделе су све државе још пре него што је прорадио: На првој лађи, која се провезла, били су заступници свију заинтересованих држава, а од многих и сами владаоци или поглавице лично. Лезеп је слављен као мало когод за живота; Француска га је назвала „највећим Французом“ — тако га је звао и цео свет. И он је то име носио и њиме се поносио — али не до смрти.

Успех са Суецким Каналом осоколио је цара француског Наполеона III. и он се бавио мишљу, па прокопа канал између Атлантског и Тихог Океана (само је он хтео да спроведе везу на другом месту). Падом његовим настала је нова ера, а и Француска је ушла у нову кризу. Сви духови у њој били су заузети другим пословима, пет милијарди франака (круна) изнесено је из земље као ратна оштета Немачкој и решење питања о Панамском Каналу одложено је за два деценија.

Кад су се духови мало примирили, изишао је — тада већ седамдесетогодишњи старац — „највећи Француз“ са својим плановима. Француска се већ опоравила, трећа република се учврстила, трговина је навукла богатство из целог света у Француску, и соном ватром, која може да се распламти само у Француза — одушевише се и за Панамски Канал.

Новац је сакупљен и рад је отпочео. Стотине хиљада радника навезло се на дебело море да отворе нове путеве француској трговини, много више народа код куће живо се интересовало за успехе тога родољубивог подузећа.

*

Рад је био у великом јеку, али Енглеска и Америка су учиниле своје. Чивути Корнелије Херц и барон Ренак харали су и крали, подмићивали новине и посланике, па чак и судове, да не би изашло дело на видело.

Појаву т. зв. Буланжизма употребили

репертоара, коначно. А чега нема а треба да буде по програму ваља тражити, радити на томе да се набави. Овако, у овој збрци без плана и главе, нећемо никад доћи до оног до чега треба да дођемо.

Позоришни лист, треба да нам донесе утврђен репертоар, па онда сваке године шта је скинуто а шта је метнуто. Онда би били на чисто и онда би се могло о томе и писати. Ван тога би било добро ставити код сваког новог комада и то, на чију је препоруку и критику стављен комад на репертоар. Нек неко и одговара.

Код нашег је народног позоришта обичај да сви раде све, а нико не одговара ни ваштa. И ту смо дошли код друге тачке. Делокруг је прописан неким правилима како главном позоришном одбору тако и управитељу, али се та правила не одржавају у пракси. Н. пр. главни позоришни одбор не састаје се по неколико месеци, и онда разуме се, његов посао ради други. С друге стране нисмо дуго имали правог управитеља, него привременог, те су опет његов посао радили други. И тако се створила пракса, која није друго него збрка, а још није исправљена. Под таквим приликама пати дисциплина па и најобичнији ред. Нит се зна ко пије, нит ко одговара, једино се зна ко плаћа.

Треће, што хоћемо да додирнемо, то је наше глумачко особље. Има и међу њима о којима нико не зна, ко их је управ примио. За наше прилике је број глумачког особља одвише велик, један део би могао отпасти.

У овом погледу води наше народно позориште највећи луксуз. Све остало не стоји ни у каквој саразмери са бројем глумачког особља. А најмање стоји у саразмери глумачка плата.

Ми имамо глумаца са 35 форината, па и са 30 форината, који су већ доста одмакли. У последњој представи „код белог коња“ играо је н. пр. Стојановић „цалкелнера“ Леополда. То је већ осредња и не одвише лака улога. И он је био сасвим на свом месту: показао је и да уме да се ркеће на позорници па да је већ и иначе савладао тешкоће. А и он има сасвим малу награду.

Код нашег народног позоришта се већ неких шест година није подизала плата. Има млађих глумаца, који су за тих шест година јако одмакли, а у плати су тамо где су и били.

Са женскињама је још горе. Та колико им само треба на одело, ципеле, рукавице.

Управни одбор је једном решио, да ни једна глумица, која је самостална (није код оца или мужа) не сме добити мању плату од 30 форината месечно, јер иначе би био одбор крив, ако се покаже неморал. 30 форината месечно! Кад не рачунамо одело већ само ципеле, рукавице, пантљике и друго што јој је потребно, шта јој остане на живот са 30 форинти? Истина, вели се, имају и споредне заслуге. Могу да преписују улоге, ако имају читак леп рукопис, па и ноте. Али то није редовно и нема довољно за све. Па то и не спада на ствар, јер кад би у слободним часовима ишла још у „шнајдерај“ или код модискиње, имале би и више. Но треба ваљда и да читају, уче и развијају се. А која то неће и не чини, неће од ње ништа ни бити.

Критичар кад пише позоришне оцене, не може да „падне у воскликновеније“ и завапи: Ми смо били заиста очарани, јер Н. Н. стоји на врхунцу уметности! а овамо од свега тога нема ни трага.

Но кад би ми поред имена сваког глумца и глумице метли им у заграду и месечну плату и писали с тог становишта, онда признајемо: Кад би неко имао да прикаже краља који плаче на гробу свог деде, а он почео да се смеје и да баца око себе на све стране трула јаја, признајемо да му и на таквом схватању улоге не би могли много замерити.

Кад би се смањио број чланова, онда би се и на путном трошку, пртљагу и иначе доста заштедило и могли би се чланови позоришта колико толико човечно наградити.

Па би се у том случају могло бар и тражити од њих јаче дисциплине, које нема. С чиме ћете да казните онога, ко има 20 форинти. Узмите му само форинту два, па како ће да живи.

И шта ћете тек да радите с глумицама, које су тако јадно плаћене. Не може да држи послугу, а треба и повити и дете и скувати ручак и ићи на пробу. То су такве прилике, да им морате гледати кроз прсте, јер на послетку живот је пречи од позоришта, ал кад морате на сто страна да гледате кроз прсте, оде до врага дисциплина.

Додирнули смо, у која би три правца требале понајпре реформе нашем народном позоришту. Још ћемо се вратити на ову ствар, а написаћемо коју и о економској страни ове наше народне установе.

Нови Сад, 18. новембра.

Поверенице влади. Дознајемо са више страна, да су општински бележници белоцрквенског среза добили налог, да по што по то протуре у општинском већу повереницу влади.

— У Загајици је само један Немац гласао за повереницу, сви су други били против. Бележник дао увести у записник, да је предлог примљен са свима гласовима осим оних, који су противни били.

— У Врачев Гају је већина одбила повереницу и тамо је остало као да је предлог одбијен.

У Долову нису смели да износе предлог пред општинско представништво, него су чиновници у канцеларији општинској држали „народни збор“ и изравили влади поверење. Ето како се ради у име народа. Из овога се најбоље види како чиновници мисле о влади данашњој, кад овако раде. Народ је све огорченији против оваког поступка.

Нови Сад, 18. новембра.

Србија и Италија. Српски краљ и краљ од Италије измењали су врло срдачне брзојавне поздраве и један другом послали своје највише ордене. Ко се сећа какво је стање било у Србији и с каквим је неповерењем праћен развој догађаја у Европи после 29. маја, ко се сећа оног дипломатског штрајка и свега што се на то надовезало, мора данас бити потпуно с тим на чисто да је постигнут потпун споразум између Србије, Црне Горе, Бугарске и Италије.

Нови Сад, 18. новембра.

Прекинути преговори између Аустро-Угарске и Немачке. У политичким круговима, наступило је изненађење, па и пренераженост. Немачки министар гроф Посадовски био је у Бечу, да преговара о обнављавању трговачког уговора између Немачке и Аустро-Угарске. Ти су преговори прекинути и гроф Посадовски вратио се у Берлин.

Немачка је остала верна свом начелу, да нас, своје верне савезнике, исисава. Још је Бизмарк рекао у своје време једном бечком дипломати ону нашу пословицу: Ако смо ми браћа, (савезници) нису нам кесе сестре. Пре су нас наши савезници доста згњечили, сад су хтели да нас прекољу, као да тај несретни савез, то наше судоперство Немачкој нисмо и сувише скупо платили.

„Нова Слоб. Преса“, полузванични орган заједничког министарства спољних послова, крваво се тужи на Немачку. Вели, да нису послали министра, лакше би се обновили прекинути преговори, јер се министар теже враћа но обични референти. Даље вели: Немачка је тражила увек од нас 6, а она нами да попусти 1. Она је рачунала на две опструкције (на ону у Аустрији и на ону у Угарској и држала, ми морамо пристати, ал се преварила. Нека се сад Немачка стара, па се не огорче духови и да не увуку у ову ствар и питање савеза.

„Нова Слободна Преса“ се тешка, да Немачка не сме дозволити да дође по трговинског рата, јер Немачка треба аустро-угарску стоку. Без те стоке би поскупила кила меса у Немачкој са 20—30 фенига, а због тога би дошло чак до уличне борбе у Немачкој.

Сад је јасно зашто се и Немачка пожурила, да склопи прво трговински уговор са Србијом, и ако је аустро-угарска дипломација покушавала, да на сваки начин то осујети. Сад ће и Србија имати лакши положај према Аустро-Угарској.

су у своју корист, од сакупљених новаца дали су министру Фресинету читав милијун франака да сузбија „царске тежње“ ђенерала Буланжера и на тај начин осрамећен је велики број честитих и добрих родољуба. Женијални инжињер Фресине, научењак и академик, који је израдио план о мобилизацији француске војске и много пута учинио отаџбини услуге као ратни министар; философ и научењак — све му је то пропало... И чувени „конструктер“ Ајфел, славан са својих гвоздених мостова а нарочито са свога торња у Паризу и „највећи Француз“ — све је то ушло и вигове. — А Енглеска и Северна Америка су се из потаје спремале, чекајући катастрофу: вране орлеанске, бурбонске и бонапартске спремале су се на лешину јој. И Ватикан се спремао да јој одржи велико опело...

А она?... Она је имала још толике снаге да исече рану са тела, да жртвује врло млого — да би добила још више: жртвовала је своје најбоље синове, да очува образ и поштење. И очувала га је! Непријатељи њезини су се изненадили, јер је она из те борбе изашла као победилац.

Ужасне тешкоће око набавке радника и животних намирница, жута грозница тропског предела скупоћа рада (плаћана је надница по 15 круна), бојазан од болести — све то заједно прогутало је онај огромни капитал од неколико хиљада милијона франака, што је било спремљено, а започети рад остављен је да чека боља времена!...

Североамериканским Здруженим Државама гракнуло је срце на већ започети посао, који је већ унапред обећавао сигурну добит. Империјализам, који је овладао том државом и довео до рата са Шпанијом, постао је победом још већи. После Западне Индије освојени су Филипини и сад долази да се испуни давнашња жеља њиховог великог државника и председника, Монрое „Америка Американцима!“... Сад је Панама у њиховим рукама, они ће наставити где су стали Французи, они ће прокопати канал, протеривати своје лађе и примати малтарину, као што раде Французи на Суецу и Енглези на Гибралтару...

Цео тај канал биће од необичног културног значаја. Колико се предвиђа стаће до хиљаду милијона круна, али — неће га радити бели раденици него Кинези и Малајци, људи са врло малим потребама и из оних предела, где има жуте грознице.

Велико дело славнога Лезепа ће се наставити и свршити. Оно, чим је он хтео да још више прослави своју отаџбину, донело је њему срамоту, поругу и пропаст, али кад се изведе, без сумње свако, коме год буде тај канал од хасне, с поштовањем ће се морати сећати тога великог човека. Док се заборави и изглади рана, све ће поћи друкчије, познији нараштаји ће одати достојну хвалу по заслузи, јер поколења дјела суде, што је чије дају св'јема! СЂ.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Србин

Немачка хоће да згњечи Аустро Угарску економски, па ће се после већ показати, какав нам је пријатељ. И још увек нико неће да увиди, најмање Мађари, од куда нам прети опасност. Тражимо је тамо где је нема, а не видимо шта нам прети свима од Немачке...

Политички преглед.

Црна Гора. Кнез Никола отпутовао је са кнегињом и пратњом у Италију, да присуствују крштењу талијанског престолонаследника. За то време заступаће кнеза у вршењу владарских дужности, наследник престола Данило.

Пријатељство између Србије и Италије Краљ Петар, приликом одликовања највећим талијанским орденом, добио је од талијанског краља овај брзојав:

„Срећан сам што ти могу јавити, да сам ти подарио највиши орден „св. Благовести". Надам се, да ћеш примити ово одликовање као нов доказ све оне искрене наклоности, коју имам према теби. Мој опуномоћени министар у Београду предаће ти у име моје овај орден. Теби благонаклони брат. Виктор Емануило.

На овај брзојав краљ Петар је одговорио италијанском краљу:

„Необично дирнут овим новим доказом твоје наклоности, која ми је увек била драга, ја ти срдачно захваљујем и срећан сам, да могу да ти јавим, да ће један нарочити мој изасланик теби предати орден „Карађорђеве звезде", којим сам ја хтео да ти дам видљива знака великог пријатељства, које ме за тебе везује. Твој благонаклони брат Петар".

На овај брзојав италијански краљ Виктор Емануило одговорио је краљу Петру, да прима орден са највећим задовољством и благодарношћу. — Орден ће однети у Рим и предати га талијанском краљу Леонида Соларевић, пуковник и управник војне академије.

Руско-јапански рат.

У Токију су прибегли чак томе, да лажно изнесу и званичне извештаје својих војсковођа. Тако су и из извештаја генерала Ногија обнародовали само неке изводе, који им се свиде. Но и ти изводи признају, да се велики општи јапански јуриш свршио јапанским поразом. Чак и онај многохваљени брежуљак од 203 метара нису могли одржати, и ма да су поново пет пута јуришали, опет га не могоше поново узети. Признају да су при јуришу на Кинкванштан ни за пун један сат имали четир хиљаде мртвих. У Голубијем заливу искрцали су нову војску, и њоме мисле поново да нападају. Занимљиво је, како Енглези износе, да Јапанци имају још многе шанчеве, и то далеко јаче, и још многе друге силне препоне да савладају, док могу јуришати на тврђаве. Из свега се овога види како је и опет пусто хвалисање јапанско, да ће крвавом борбом за двадесет дана оборити Порт-Артур. Проћи ће без сумње исто онако, као кад су хтели да га оборе на дан Микадов.

Највећа пажња обраћа се сада јапанској флотили, која се под адмиралом Уријом кренула из Шашехо на југ, незна јој се смер. Међу тим је опште веровање да она иде у сусрет балтичкој флоти. Јако је пак далеко слабија од непријатеља, јер се састоји из три крстарице и петнаест торпедњача, те се држи, да хоће да дочека непријатеља код нидерландског индијског архипелага, који је богат у острвима, стењу и мореузима. У том мору стења и острва покушаће јапанске торпедњаче своју срећу. Но указује се и на то, да балтичка флота има десет разних путева, којима може из индијског оцеана да пређе у велики оцеан или односно у јужно кинеско море. Адмирал Рождественски немора ићи оним путовима који су незгодни због своје узине већ може да употреби широке путеве који воде из мора Тимор у Баида, те да са својом уједињеном флотом заобиђе ону мрежу острва Молука, те тако уплови у Тихи Оцеан. Истичу како ће и та јапанска флотила имати тешкоћа, да стражари над том нејасном стеновитом, јако разгранатом области острва (у обиму 560 хиљада квадратних километара) и како ће и она тешко добијати угља, јер ће нидерландске, португалске и енглеске колоније гледати да очувају своју непристрасност. Но јапанска се флота морала тако рано кренути, пошто Руси за 24 дана могу већ да прођу малајске морске узине а онда би било свекасно, јер на отвореном моруне може се та јапанска флота огледати са руском. Опште е мишљење дакле да ће код малајског архипелага две хиљаде морских миља далеко од Јапана, доћи до борбе.

На манџурском бојишту није се десило ништа значајније

Новије, важније вести ово су:

Борба код Порт-Артура.

Енглески извештаји.

Из Чифуа је стигла у Лондон вест, како је велика борба, коју су водили Јапанци од четвртка до недеље, управо ишле само за тим, да се заузму руски шанчеви а не тврђаве. У четвртак је био велики јуриш против шанчева, који воде у југозападне тврђаве. Пет пута су Јапанци одбијени, но шести пут како сами веле, ушли су у шанчеве и разорили су ове. Сад имају пред собом још доста шанчева, ровова и утврђења, па да стигну пред тврђаве. Ти шанчеви су још јачи од оних првих.

Други брзојав из Чифуа тврди, како су Јапанци доиста покушали да заузму тврђаву Кинкванштан и то крвавим јуришем. Ту борба није трајала ни један сат а Јапанци су изгубили били само мртвих четир хиљаде.

Извештај Ногијев.

Из Лондона јављају, како је заповедник јапанске војске код Порт-Артура генерал Ноги, послао у Токијо опширан извештај о последњем великом општем јуришу на Порт-Артур. Из целог тог извештаја токијска влада обнародовала је само неке изводе. Ноги међу тим сам признаје, да успех те операције није био онакав какав се исчекивао. Уједно признаје, да Јапанци у пркос свима напорима нису могли да одрже ни т. зв. „203 метара вис". Јапанци су често обнављали свој напад али су увек били натраг бачени.

Извештај из Чифуа.

Из Чифуа јављају, како је још и у недељу била крвава борба код Порт-Артура. Стотинама рањених Јапанаца односили су у Дањни и ту укрцали на бродове, да их одвезу кући. У Голубијем заливу Јапанци су укрцали у уторак нову војску. Блокада око Порт-Артура слаба је, јер само један део Тогове флоте је тамо, док се други преоправља.

Веза између Чифуа и Порт-Артура.

У Лондон је стигла вест из Шангхаја да је телеграфија без жица опет успостављена између руског конзулата у Чифу-у и Порт-Артура. Послата је у уторак вест у Порт Артур и брзо је стигао одговор.

Нова јапанска флота у сусрет Русима.

Из Токија је стигла у Лондон вест, а така иста вест стигла је и из Шангхаја, да се из пристаништа Шашехо отисла на море у понедељак једна јапанска флотила, а да јој се незна смер куда ће. Та флотила се састоји из три крстарице и петнаест торпедњача. Кренула се у јужном правцу и опште је мишљење, да иде на сусрет балтичкој флоти. Заповедник те флотиле је јапански адмирал Уриј у.

Догађај код Хула се расветљује.

Паришки лист „Фигаро" доноси писмо холандског инжињера Арнолда Која, који је по налогу берлинског друштва за телеграф са варницама увео ово на балтичкој флоти и уједно је отпратио до Порт-Саида. Он се налазио на броду „Камчатки". Овај брод је био 120 миља удаљен од Блаканде-Хука на Данској обали, када смотрише да ноћу четир мања брода са великом брзином плове према руској флоти. Тај су правац задржали, и ако је флота прво испалила у ветар неколико метака да их опомене, а за тим избацила и више оштрих метака. Два брода од та четир била су за сигурно торпедњаче и испалиле су и торпеде, не приморане су биле ватром руских топова, да се повуку.

Утврђење Владивостока.

У Лондон је стигла вест из Нагасакија, да су тамо приспели енглески трговачки бродови из Владивостока. Они признају да су утврђења владивосточка изврсна, савршена и да су много слична гибралтарским Град и варош обилно су снабдевени са храном. У пристаништу се налазе двадесет, већином енглеских бродова, који су већ истоварили своју робу. Од руских крстарица само је „Громобој" способан за борбу, а „Богатир" и „Росија" су повређене. Покушаји са подводним торпедњачама испали су добро.

Борба у Манџурији.

Кад год се Јапанци спремају где да нападну Русе, прво се ту појаве јаке тунгуске чете. Такове су се чете појавиле сад у околини Тијенлинга, те Руси закључују из тога да Јапанци мисле да нападну руско источно крило.

Вести из места и са стране.

О ђачким немирима у Будимпешти.

Јавили смо, да су се универзитетској омладини придружили и ђаци са будимпештанске технике, а доцније изјавили су са њима солидарност и ђаци ветеринарске школе и многобројни ђаци са правничког факултета из унутрашњости земље. Ђаци су држали пре два дана свој збор и изабрали комисију од 10 чланова, који ће резолуцију њихову, у којој најодлучније протествују против појаве полиције у универзитету, поднети универзитетском ректору. Ђаци у тој резолуцији траже потпуно задоволење, протествују против крвопролића полиције и траже истрагу, да изведе ствар на чисто, ко је полицију позвао. — По што неколико дана нису радиле више школе у Будимпешти, ђаци су најзад дошли у универзитет на предавање. Њих је дочекао ректор универзитета Др. Демко и рекао, да он није имао ни појма о томе, да ће полиција доћи и чим је видео капетана Јесенског, позвао га је, да са полицијом напусти универзитет. Обећао је ђацима, да ће универзитетски сенат нарочито настојати, да у неприкосновено место сената не уђе више никада ни један полицајац, а новешће се и најстрожа истрага, да утврди, које полицију позвао. Ђаци су се задовољили и изгледа, да је ствар легла.

† Наталија В. Јовановић.

Јуче на ноћ преминула је после дугог и тешког боловања у цвету младости своје Наталија В. Јовановић, приправница IV. године, у болници „Новосадске трговачке омладине". Погреб је у петак 2. децембра у 3 сата после подне из болнице. Лака јој црна земља!

Коклен старији у Београду.

У недељу 21. и понедељак 22. ов. мес. игра у краљевско српском народном позоришту у Београду чувени француски глумац Коклен старији, неколико својих најчувенијих улога. У недељу (21.) представља се Тартиф и Прециоза од Молијера, у понедељак (22.) Сирано од Бержерока и Гренгоар. Цене су за ове представе: у партеру: ложа 60 дин., фотеља 10 дин., паркет 6 дин., партер 4·50 динара. У првој галерији: ложа 60 динара, балкон 10 динара, I. ред 6 динара, II. ред 3.50 динара — у другој галерији ложа 25 динара, балкон 5 дин., седиште 2 динара. — У трећој галерији: балкон 1.20 дин., седиште 1 динар.

Нова лађа за намесника на Ријеци.

За личну употребу намесникову саградиће се нова лађа са трошком од двеста хиљада круна. Од тога ће платити министарство трговине половину. (Да смо весели!) А зар се тај новац није могао употребити на што боље?!

Разбојници уценили милионаревог сина.

На светској изложби у Сен Лују догађају се свакојаке крађе, као обично у местима, у којима се скупи силан, богатији свет. Недавно је посетио изложбу и шеснаестогодишњи син милионара фабричара из Виргиније. Он је дошао у пратњи својих рођака и одједном га је нестало. Рођаци су му држали, да су га свакако какви зликовци напали и опљачкали, тим пре, јер је имао код себе и адиђаре једне своје сроднице. Најзад добије његов брат једно писамце, у коме је стајало, да се изгубљени младић налази здраво и весело, али да га неће пустити док се за њега не плати велика сума нова-

ца. Држе, да је ту имала извесну улогу и нека девојка, која ја завела младића у оближње место, где су га после напали и одвели на какво скровито место, где сад очекују откуп.

Бора у Тршћанском заливу.

У Трсту још од петка беснн на мору јака бора. Из Тршћанског пристаништа четрнаест лађа, натоварених камењем, ветар је натерао на морску пучину. Једанаест лађа су спасли, али остале три лађе са четири лађара одоше правцем према талијанској обали. Јучерашњи број „Млетачких Новина"; јавља да је одономад у вече пароброд „Италија" спасла једну лађу натоварену камењем, која би ускоро потонула Спасен је и један човек, који је на тој лађи био. Овај човек је два дана и две ноћи без хране и у највећој бури лутао по мору. За остале две лађе и три човека још се ништа незна.

Верешчагинова изложба.

У Петрограду је отворена изложба Верешчагинових слика У свему је 476 слика, студија и репродукција. На изложби је и једна до сад непозната слика Верешчагинова: Енглеска војник лежи мртав на неком бојном пољу у Индији, над њим крстаре гавранови, а потпис је: Данас, сутра и јуче — свуда и увек! Више ове слике изложене су две големе слике, које приказују Хималаје. — Са свих страна света јављају се купци за ове слике.

Барон Хандел.

Далматински намесник, који је на онако недостојан начин увредио Далмацију, биће — како јавља „N. L." — ускоро одстрањен. Уједно додаје, да се тако изразио председник аустријског министарства. Није требало ни чекати с тим толико, особито кад усталоше против њега сви посланици далматински, без разлике народности и странака, једногласно.

Пренос Кригерових костију.

Из Капланда јављају, да су земни остатци бившег председника трансвалске републике стигли у Африку, у Капланд на броду „Батавија" Одавде ће се тело Кригерово пренети у Преторију и свечано положити у гробницу. Успут ће на свима већим станицама воз мало дуже застати и народ ће моћи да види ковчег.

Редакционо дете.

Уредништва великих листова, често добијају од својих читалаца по какве мање поклоне, цигарете, цвеће и тако по нешто. Али што је добило уредништво једних новина у Сиднеју, у Аустралији, то се не догађа сваки час. Лист се зове „Воман" и уређују га — жене. Једног дана, пред вратима редакције, нашоше сарадници на мало повијено дете. Уз дете је било и писмо, у коме мати детиња, која се, разуме се, није потписала, моли уредништво, да прими и одгегује ово женско детенце. Жене су се саветовале и договориле се, да дете усвоје под именом „редакционо дете" и да га добро васпитају. Сигурно ће га васпитати, да буде новинар, те ће постати и члан те редакције.

Одрекао да врши дужност из верских разлога.

Из Берлина јављају, да је неки војник Јован Пилиш изведен пред војени суд у Инстербургу. Оптужени припада такованом друштву Адвентиста и није хтео да врши службу суботом, јер му то забрањује његова вера. Војени суд осудио је овог војника најнижом казном, да одлежи затвор од шест месеци. Уједно је војни суд решио једногласно, да пошље молбу немачком цару, да војника помилује.

Брзојави „Застави".

Стигли 18 новембра.

Потврђена забрана митрополијског збора.

Ср. Карловци: Жупанија је потврдила забрану митрополијског збора Др. Красојевић је рекурирао на владу и тражио да одобри збор у начелу за каснији дан.

Сукоб између српских чета и Турака.

Цариград, 17. новембра. (Од нашег нарочитог извештача). Турски извештаји јављају, да је код села Табановца, у скопском санџаку био сукоб између једне српске чете и надмоћне турске војске. Један од четника убијен је, остали су успели да се повуку у планине, пошто је била ноћ. У четничком логору нађено је 6 пушака и 83 метка. — Турска војска и жандармерија имала је сукоб са још једном српском четом у прешевском срезу. Чета је имала 25 људи, а Турака је било 80. Чета се после кратког пушкарања повукла, без да је имала мртвих и рањених

Сукоб између турских чета и турских војника.

Цариград. У Басори у Азији био је сукоб између турске устаничке чете и турске војске. Од усташа су погинула двојица, седам их је заробљено. Колики су били губитци војске, о томе турски извештаји не говоре ништа.

Парламентарне прилике у Угарској.

Будимпешта. Гроф Теодор Бањани изјавио је пред бирачима у Голсечу: Неможемо дозволити да повреда права буде извор права. Неможемо признати вољаност Данијелову предлогу. Надамо се да ће народ бранити углед свој који је угрожен. Гроф Јулије Андраши рекао је: Иступили смо из либералне странке, што нећемо да носимо одговорност за последице. Незаконита је употреба насиља. Ми не смемо данас ићи и застајати на странпутицама. Борићемо се па ма откуд долазио отпор. Ми ћемо бити на мети.

Влашић је упутио отворено писмо на своје бираче у којем вели, да је привремени кућевни ред незаконит. Данијелов предлог не сме постати извором права.

Опструкција у Аустрији.

Беч. Врло је мала, управо је никаква нада, да ће се моћи успоставити рад аустријског сабора, Чеси и јужни Словени опструисаће и даље.

† А. Бети.

Кашава. Посланик овога места Акош Бети умро.

Политички положај.

Будимпешта. Тиса допутовао јутрос праћен многим посланицима у Ђур. У Коморану дочекали га и поздравили. Он одговорио: испуниће дужност која му је од Бога. Успех зависи од скорупа мађарског друштва, који има у овој земљи још нешто да изгуби.

Аустро-Угарска и Немачка.

Будимпешта. Немачки посланик гроф Ведл дошао је после подне, примиће га краљ у нарочитој аудијенцији.

Руско-јапански рат.

Чифу. Јапанци су данас жестоко бомбардовали Порт Артур и чешће је долазило до бајонета. Од почетка опсаде погинуло је 25.000 Јапанаца.

Вашингтон. Примљен је руски предлог да се друга хагска конференција одржи кад се рат сврши.

Лондон Влада строго истражује „на тужбу Јапанаца" што су енглеске лађе, руску балтичку флоту снабдевале са угљом.

Токио. Јапанци продрли до близу врха виса од 203. метера. Борба траје.

Књижевни прикази.

„Српска Домаја", лист за забаву и поуку. Година II. Брод на Сави 1. (14) новембра 1904. бр. 21., уређује Др. Жарко Миладиновић. Ткиво (песма), М. П. На стражи (из „Прича једног редова") Милош П. Ћирковић. Јесен на селу (песма) Маринко. На сијелу — Невесињски. — Деда Архип и Љонка од М. Горког, превео Жеравица. Митрић, приповетка из народа. Светозар Ерваћанин Димитријев. Ниже школе за пољску привреду у Србији, пише Жеравица. Књижевност „Српска Домаја излази два пута месечно, цена јој је за Аустро-Угарску и Босну и Херцеговину 4 К. а за остале земље 6 К. Претплата се шаље дру Николи Ђурђевићу. адвокату у Броду, на Сави (Славонија). Вересије нема.

Трговина.

НОВИ САД, 17. новембра 1904. године.

Пшеница прве каквоће	20 к. — п. до — к. — п.	све од 100 кила
Пшеница средња	19 к. 60 п. до 19 к. 80 п.	
Пшеница лакша	19 к. 20 п. до 19 к. 40 пот.	
Наполица	— кр. — пот. до — кр. — пот.	
Јечам	14 кр 20 пот. до 14 кр. 40 потура.	
Зоб	14 кр. — пот. до — кр. — пот	
Кукуруз у зрну ст.	15 кр. 40 п. до 15 кр. 60 п.	
Кукуруз у зрну н.	13 кр. 20 п. до 13 кр. 40 пот.	
Маст	128 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина	128 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина пађена	128 кр. — п. до — кр. — п.	
Свињи угојени тешки	84 до 86 пот.	по кили
Свињи средњи	80 до 82 „	
Свињи лаки	72 до 76 „	

живе мере.

Теоци 80 п. до 88 пот. по кили
Јагњци — кр. до — кр. по пару
Овци 16 кр. до 40 кр. по пару.

Недељни ред позоришних представа.

У четвртак 18. новембра (1. децембра) први пути „Отаџбина". драма у 5 чинова написао Викторијен Сарду. Превео: Сава Рајковић.

У суботу 20.новембра (3. децембра) „Нитуш", шаљива оперета у 3 чина од Мељава. Музика од Хервеа.

У недељу 21. новембра (4. децембра) „Васантасена", драма у 5 чинова. По индијској драми краља Чудраке израдио: Е Пол.

Свима, који поделише тешку тугу на шу за нигда не заборављеним покојником

Милутином

ц. и кр. мајором итд.

нека је од срца хвала и од Бога благослов и награда.

Благодарни смо у првом реду г. Паји Милином, пароху башахидском, који је из поштовања према покојнику чинодејствовао и са амвона по нас толико утешни опроштајни говор држао; благодарни смо г. Љубомиру Лотићу, еп. шк. референту, који се овамо потрудио, при поласку из цркве врлине милог нам покојника истакао и тиме нам тешке болове олакшао; благодарни смо г. Марку Вујићу, срп. нар. учитељу овдашњем, који се на гробу лепим речима опростио од покојника и тиме нам омогућио, да и тај најтежи тренутак препатимо; — хвала нека је околном учитељству, које се својевољно у лепом броју скупило и узвишеним црквеним песмама разблажило јаде наше; хвала нека је онима, — у првом реду официрском телу великобечкеречком, — који су саучешће своје венцима, брзојавно, писмено или усмено изразили; а хвала свима онима, који су покојника у тако великом броју до вечне куће испратили.

Бог свемогући нека свагда буде у помоћи свима племенитим хришћанима, који за спас душе покојникове молитву очиташе, њему лаку црну земљу пожелише и нама нашу превелику бригу ублажише.

У Кумани, 16. (29.) нов. 1904. год.

1163 Породица Секулића.

ПРАВЕ

СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ,

гарантирано чисте у свакој количини и јачини, овогодишње, може се добити код потписаног.

Пошто путнике не држим, то с тога свакоме па захтевање шаљем мустре бадава.

Такођер разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у свакој величини и количини и Демијонима било поштанским или жељезничким пошиљкама.

ДУШАН ТОДОРИЋ,

1154 3—30 *произвођач сремске шљивовице.*

СТАРА-ПАЗОВА (Срем.)

АДВОКАТ

Др. Младен Симоновић

отворио је своју

адвокатску канцеларију

1. децембра п. н. о. г.

У РУМИ 1159 1 2

(преко пута од магистрата).

1136 **ПРАВИ МАСЛИНОВ** 3—6

ДАЛМАТИНСКИ ЗЕЈТИН,

врло кусан а није кварен као олај 1 – 2 по талијанским и француским трговинама; нуди и разашиље у лименицама као поштански пакет од 5 кила и то: прве каквоће за јело по 6·80 К; друге каквоће за кандила по 5·80 К са поштарином заједно.

Упозоравам славне наше црквене општине као и управе наших манастира на овај зејтин II каквоће за кандила.

С особитим поштовањем

Јован Јовановић,

Херцег ви (Castelnuovo) јужна Далмација.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Костантин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

Лицитација.

Српска православна црквена и школска општина новосадска расписује овим лицитацију, што се тиче сахата на кули свете саборне цркве и споредних послова око намештања и удешавања око сахата. И према томе:

1. Понуде могу поднети сви они угарски индустријалци, који имају допуштење од надлежне власти за ове врсте послове.

2. Понуда се може поднети само на обрасцу, што га је издала црквена општина и уз изворан предрачун, а у запечаћеном омоту.

3. Нудиоци су дужни уз понуду своју приложити 10% у име јамчевине и такве понуде своје доставити председнику црквене општине најдаље до 15. децембра о. г. у 12 сати пре подне, где се могу видети поменути обрасци и предрачун сваки дан од 3 до 4 сата. Доцније и брзојавно учињене понуде неће се узети у обзир.

4. Рачунајући од дана, којег су понуде поднесене, па за осам дана одлучиће се о издавању поменутог рада и о томе се известити нудиоци у новинама.

5. При одлучивању задржаће општина себи право, да изда рад ономе, у коме има највише вере, а у случају, да јој не буду по вољи поднесене понуде, сматраће лицитацију за беспредметну и расписаће нову.

Из седнице пододбора за обновљење св. саборне цркве у Новом Саду, 6. (19.) новембра 1904

Петар Попадић
председник српске православне црквено-школске општине.

1143 3—3

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу. 1902.

Прави египатски папир и омотци за цигаретле [Hülsen] јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

790 22—40

Светски експорт.

Добија се у главним и спец. трефи ама.

ШПЕЦЕРАЈСКА и БРАШНА ТРГОВИНА
СТЕВАНА МИЛОВАНОВИЋА
у Турском Бечеју
потребује млађег скоро ослобођеног
ПОМОЋНИКА,
који осим српски говори добро мађарски, за а послугу и немачки. 1134 5—5

Светско прослављени руски караванski тејови
БРАЋЕ К. и С. ПОПОВА,
у Москви
набављачи многих европских дворова.
Најфинија марка.

Законом регистрована заштитна марка.
992 6—10

Само се у оригиналним руским пакетима добија.

ОПОМЕНА!

1050 64—

Законом дозвољена и у трговини допуштен је само мој балсам једини са овом зеленом заштитном ма ком „ноне“ (калуђерице). Поруке и препродају од других законом недозвољених балсама судски проговујем.

Једино прави енглески **ЧУДНОВАТИ БАЛСАМ** Од санитетске власти препоручен.

Опрема боца стоји под заштитном трговачког закона.

Искључиво једино место за произвађање и набавку јесте од власти концесионирана и од тргов. суда протоколисана фабрика балсама Апотекара **A. Thierry** у Прегради код **Rohitsch-Sauerbrunn-a.**

Овај балзам може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује лучење слузи отклања кашаљ, који иде с боловима и лечи најзастарелије такве болести. .) Од ванредног је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грознице. 4.) Ванредно лечи болести црне џигерице, у стомаку и цревима, особито грчеве у стомаку, колику и кидање у телу. 5.) Одузима болове и лечи шуљеве. 6) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење 7.) Лечи сваку зубобољу, као болове вилица, шупљину зуба и неугодан задај уста и одклања подригивање. Врло добро средство против глисте, пантљикара и падавица 9.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, било нове или старе ожиљке, израстке на телу, ротлауфа, оток руку, бубуљице, ојеле делове, на опечене и смрзнуте удове, на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. о чему опширна упутства дају кутије. 10. Особити је лек за сваку болест с поља и изнутра, лечи брзо и добро, а уз то је врло јефтин, за сваку кућу од особите вредности, те неби требало никад да фали, ако нађе инфлуенца, за време колере и других заразних болести. Један једини покушај са овим балсамом свакога ће боље уверити, него ли сам овај оглас, да је балсам доиста лековит.

Прави и непокварен је овај балсам само тада, ако је свака бочица затворена са сребрном капслицом, у којој је утиснута моја фирма: **Adolf Thierry „Apotheke zum Schutzengel“ in Pregrada**, и где се налази упутство са том истом ознаком фирме.

Зато треба тачно пазити увек на горњу фирму! *Где нема стоваришта мога балсама, треба дарити поручивати и адресирати:* **An die Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn** Цена је плаћено за сваку поштанску станицу за 12 малих или 6 дуплих бочица 5 круна. Мање од 12 малих или 6 дуплих бочица не може се разашиљати Разашиљање бива само уз пошт. поузеће или уз предходно послату своту.

Adolf Thierry „Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.

Свака породица може заштедети новаца!!!

1144 2—

Диван прибор за каву за шест особа у свакој боји само 95 н. — 1 ф. 40 1ф. 90 н.	Фини ажур прибор за каву за шест особа у разној боји, само 2 ф. 20 — 2 ф 90 — 3 ф. 45			Фина гарнитура за 6 особа од платна дамаста само 2 ф. 10 н. 2 ф. 90 н. 3 ф. 40 н. — 3 ф. 90 н.	6 комади финих пешкира од платна само 1 ф 25 н. — 1 ф. 72 н. 1 ф 99 н. — 2 ф. 10 н.
30 рифи комад финог платна само 3 фо . 65 нов.	Комад од 30 рифи платна као кожа само 4 ф. 15	Комад од 30 рифи финог ирског платна само 4 ф 95 н.	Комад 30 рифи биор платна само 5 ф. 45 н.	Комад од 30 рифи румбургер платна само 5 ф 60 н	Комад од 30 рифи прве врсте румбургер платна само 6 ф 40 н
50 рифи платно као кожа само 8 ф. 25 н.	Комад од 50 рифи ирског платна само 9 ф. 45 н.	Комад од 50 рифи румбургер платна само 10 ф. 40 н	Комад од 30 рифи доброг шифона само 4 ф 65 н	Комад од 30 рифи Р. шифона само 5 ф 40 н.	Комад од 30 рифи Р. Р. шифона само 6 ф. 85 н.
30 рифи комад чикош конофоса само 3 ф. 25 н.	Комад од 30 рифи чикошки и костански I. врсте конофос само 4 ф. 55 н.	Комад од 30 рифи финог конофоса само 5 ф. 40 н.	Комад од 35 рифи конофос специјалитета само 6 ф. 40 н.	Комад од 30 рифи белог чикош чиквата за превлачење кревета само 6 ф 35 н	Комад од 30 рифи са цветићима белог чинвата за превлачење кревета само 7 ф. 40 н.
Дивне женске кошуље платнене са ручним везом само 85 н, 1 ф. 15 н. — 1 ф. 55 н.	Дивне женске кошуље од шифона са швајцарским везом само 1 ф. 10 н. — 1 ф. 42 н. — 1·75	Дивних женских спаваћих корсета у великом избору само 98 н — 1 ф 25 н. — 1 ф. 56 н.	Дивне женске гаће од шифона, само 90 н 1 ф. 18 н. 1 ф. 45 н.	Дивне шифонске доње сукње са везом само 1 ф. 35 н. — 1 ф 75 н. 2 ф. 25 н.	Диван клот и доње сукње само 1 ф. 65 н. — 2 ф. 15 н. 3 ф. 22 н.
Креветски чаршав 2 метра дуг и $1^1/_2$ метар широк без шава само 92 н.	Дивни платнени креветски чаршави 2 метера дуги и $1^1/_2$ широк само 1 ф. 05 н	**МЕЂУНАРОДНА ТРГОВАЧКА АГЕНЦИЈА** Nemzetközi keresk. ügynökség **Budapest, Kerepesi-ut 65. szám, I. em.**		Диван свилени клот јорган у свима бојама само 3 ф. 95 н.	Диван кашмирски јорган у свима бојама само 3 ф 55 н.

КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТ-ГЛИЦЕРИН КРЕМ
за зубе

савршенство је у зубном лекарству, зуби постају блештећи бели — отклања непријатан задах из уста, очвршћава десни и одклања зубобољу. Испитан је и препоручен **лекарским саветом у Београду,** и награђен на великој **Енглеској изложби у Лондону и Грчкој изложби у Атини.**

Продајо се свуда

по 50 потура

комад, продавци имају 30% чисте зараде.

Главно стовариште за Аустро-угарску, Босну и Херцеговину, Хрватску и Славонију код г.г.

Браће М. Поповића,
у Новом Саду,

Александра Мудрока
у Митровици.

КУШАКОВИЋА, апотека код св. Ђорђа. Врања (Србија). 1027 16 —

Адресар.

Под овим насловом доносићемо **АЗБУЧНИМ** *редом (и по местима и по презименима) фирме и имена трговина, занатлија, гостионичара, новчаних завода, разних подузећа, адвоката, лечника и т. д. — Ове ће адресе излазити 50 пута годишње, и то 30 пута у бројевима од петка, који су распрострти у више хиљада примерака. Околина која долази у та места била би обавештена, где да се обраћа за своје потребе. А и иначе ако хоћемо да радимо један е другим, треба да се знамо и познамо. — Они, који још нису уврстили, молимо да се обрате администрацији „Заставе“.*

Будимпешта.

Целокупне медецине, **Др. Миладин Свињарев** V. Irányi u., 18. (у близини поштанске срп. црк. општине)

А. Мудрински, ципелар, vás u. kerepesi-út sarok

Лазар Богосављевић, ћурчијска радња. IV. Koronaherczeg u. 5. I. спрат, преко пута од Харишевог базара

Бела Црква.

Браћа Ђорђевић-Нанчић мануфактурна и мешовита трговина, „код белог голуба“ у сопств. кући

Коста Костић, шпецерија и дивљачи трговина

Вел. Бечкерек.

Живојин Терзин, мануфактура код Баче свирпа
М. Михајловић Јарковчанин, памучар. трг
Живко Ж. Терзин, мануфактурна и галантеријске трговина код „три плаве звезде“.
Т. Турински, шпецерајска трг. код „злат. јагњета“
Јован С. Бошковић, галантерија код „Роде“.

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу.
Плаћа на улоге $4^1/_2$%, а својим члановима 5%
Држи цензуру сваког раденог дана.

Беч.

Перо Деспић,
Главно заступништво Крал. Срп. Извозне Банке за Аустрију, Nro I. Fleismarkt 19. Wien.

Ст. Бечеј.

Стева Живковић, лецедер, црквена ул. 103)

Брод н. С. (Славонија).

Осигурање живота и рента.

Иса Меркадић, заступник чувеног друштва „Атлас“ у Бечу.

Вршац.

Сава Томић-Печена, хотелијер код „Париз-“

Вуковар.

Никола Бингулац, кројачка радња, гл. пијаца

Нова Градишка.

Новчани заводи:

Српска Штедионица као задруга.
Одобрава камату на улоге својим члановима с $5^1/_2$% чисто.
Цензура сваког четвртка.

Радован Симић, мануфактурна и помодна радња,
Радослав Марковић, насљедник Шандора Фусара, трговина шпецераја, боја и деликатеса.
Никола Вилић трговина коже и све врсти готове обуће.
Паја Јоцић, прва казанџијска радња.

Дарувар (Славонија).

Пајо Поповић, трговина кожарска, гвожђарска, шпецерајска, мануфактурна, оружја, барута, сувом и сољеном рибом.

Доња Тузла (Босна).

I. босанско подузеће, за извоз босанских производа
Ђорђа Ал. Васиљевића, протоколирана фирма 1891. год.

Жабаљ.

Коста Михајловић, шпецерајска, гвожђарска, и креча трговина и гостионица.

Новчани завод:

I. Задруга Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу.
Плаћа на улоге 6%. — Дани цензуре су вторником и суботом.

Загреб.

Г. Скрбић, фабрика жалузија и ролета, Илица 40.

Земун.

Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат.
Др. Миливој Вабић, браниоц у казнен. стварима.
Миливој Савић, трговина мешовите робе, продаја шљивовице и вина у боцама, као и на велико.
Ђока С. Милосављевић галантеријска трговина код „Зоре“ принц Еуген улица бр. 12.

Ириг.

Ђорђе Пуљо, гостионичар и хотелијер.
Лазар Недић, стаклар преко од велике чесме.

Горњи Карловац.

Никола Дубајић, гвожђарска трговина.
Миле Куга, гвожђарска трговина.
Браћа Милићевић, мануфактурна трговина.
М. Влатковић, трговина готовог одела.

Срем. Карловци.

Новчани заводи:

Народна Кредитна Банка
деоничарско друштво
прима улоге и плаћа на исте 5%.

Вински продуценти:

Др. Ђорђе Красојевић адвокат и заступник српских народних црквених фондова.
Др. Миша Михајловић, градски физик, вински продуцент.
Петар Ршић, воскар и колачар.
Ђорђе Секулић, мануф. и кратке робе трговина.
Ст. С. Јанковић шпецерајска трг., главна пијаца.
Ст. П. Момчиловић шпец. трг., коже и вина.

Велика Кикинда.

Светозар Новаковић, уметнички бравар.
Сергија Којић, дрворезац и позлатар.
Ђура Милић, трговина разне пернате живине.
Младен Кристифоровић, кројач, главна ул.
Петар Ракић кројач свештенич. и мушког одела.
Милош Тешић кројач војног и цивилног одела.
Миливој Лотић, мануфактурна трговина.
Никола Милић, месар, продаја масти и сланине.
Стеван Радонић, израда црквених утвари.
Урош Малогајски, папуџија.
Милан Вукић, сарач.
Васа Гајин, дрндар и кабаничар.
Миша Ђуричин, четкар.

Пециво ракије и трговина шљивовице и комовице:

Ђока Недучин и друг.

Шпецерајске трговине:

Мил. Т. Мирков „код лубенице“, код срп. цркве.
Александер Ранков.

Липик (Анкин двор).

Ц. М. др. Ј. Ненадовић спец. за кожне болести.

Митровица.

П. А. Искрић, галантеријско-помодна трговина.
Јов. Костић, код „Плаве Звезде“, гвожђарска и шпецерајска радња.
Ник. Ненадовић, шпецерајска трг. код Арапина.
Радивој Николајевић, шпец. трг. на вел. и мало
Велимир Радак, шпецерајска трг. код „Лава“.

Продаја и куповина малих и великих дуката.

Мирослав Спаић, мењачница

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу
прима улоге по 5%, есконтује менице са умереном каматом, стање главнице изнаша 31 децембра 1903. Круна 57978·64 — резервни фонд К 5452·23

Срп. ципеларска задруга, »Српски Дом«

Ново уређено са ацетил осветљено свратиште:

Тале Стефановић, близу главне пијаце.

Погребно подузеће „Хуманитет“

Ђоке Давидовца.

Нови Сад.

Адвокати:

Др. Миливој Григоријевић, грчка ул. 10.
Др. Бранко Илић, ћурчијска улица број 11.

Вербери:

Никола Ползовић, житна пијаца број 11.

Винарска радња:

Александар Адамовић, пецара комовице, шљивовице и коњака, — продаја на мало, господска улица број 8. и житна пијаца број 10.

Воскари и колачари:

Мија Чупић, ћурчијска улица број 30.

Галантеријско-помодне трговине:

Браћа М Поповићи, главна улица.

Гвожђарске трговине:

М. Вулпе, ћурчијска улица број 18.
Антон Георгијевић, код „Златног звона“, главна улица број 4., преко од владичиног двора.

Гостионичари и хотелијери:

Стева Димитријевић, код „Беле Лађе“.
Тима Јерковић, кисачка улица.
Ђурица Ракић, темеринска улица број 31.
Стева Видаковић (Врга), темеринска ул. 35.

Зидари:

Васа Каћански, Фрање Листа улица број 7.

Босанска кафана са конаком, футошка ул. бр. 18.

Мехмед Арнаутовић-Тешњак.

Јорганџије:

Зорка Милићева, житна пијаца бр. 3.

Казанџије:

Творничар ракински казана, и пероноспорни штрцаљака
Милан Т. Јовановић,
ћошак, Лазарева улица бр. 14.

Књижаре:

Глиша Лазаревић, дунавска улица број 5.
Браћа М. Поповићи, главна улица.

Творница каруца и кола:

Јован Мунћан, кисачка улица.

Књиговезачке радње.

Милан Манојловић, ћурчијска улица бр. 6.

Кобасичари:

Филип Михајловић, продаја масти на велико и мало, житна пијаца.

Кројачке радње:

Витомир Ф. Куруца, ћурчијска улица број 16.
Мита Томић, кулунџија, преко од саборне цркве.

Лекари:

Др. Јефта Стојаковић, главна улица бр. 25
Др. Ђура Трифковић, главна улица број 24.

Мануфактурне трговине:

Петар Матић, код „Беле Лале“, главна ул. 11.

Мануфакт. памука и срп. платна тргов. „код 2 чобана“

Косте П. Миросављевића, ћурч ул. бр. 24.
Гавра Ј. Полит, код „Златн. Лафа“ гл. ул. 15.

Мерници:

Стеван Славнић, главна улица број 25.

Стално стовариште пољопривредних машина и примање разновресних машинских репаратура

Д. Јаснић, житна пијаца бр. 16.

Новчани заводи:

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду
Основана 1870. год.
Цензура: сваког понедељника среде и петка, свагда у 10 сати пре подне.

Српска Учитељска Новчана Задруга
станује у згради Српског Учитељског Конвикта.

Памучарска трговина:

Јован Т. Чавић, код „Преље“, главна улица.

Погребна подузећа:

„Конкордија“ ђуре Стојковића, ћурчијска ул. 15.
Паја Марковић, дунавска улица.

Подузимач за иконостасе — Христове гробове.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Радња свештеничких хаљина, појасева и шешира:

Никола Ивковић, дунавска улица.

Трговина са рибом на велико и мало:

Фрања Ловрековић, Сечењијева улица 9.

Сарачи:

Тодор Никетић-Бошко, дунавска ул. 10.

Фабрика сирћета и сирћетне есенције:

Милан Лакић и др. главна улица.

Стовариште надгробних споменика:

Паја Марковић, дунавска улица.

Стаклари:

Тоша Алабурић ћурчијска улица бр. 12.

Сликарски уметнички завод:

Иван Ј. Стојковић, главна улица бр. 25.

Трговина цривених утвари.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Цветарница и вртарница:

Војина Јовановића, дунавска улица бр. 3

Ципеларске радње:

Младен Ивошевић, у кући Матице Српске.
Кузман Јуришић, дунавска улица бр. 22.
Аца Николић, ћурчијска улица број 11.

Ћурчијске радње:

Милан Винокић, ћурчијска улица број 8.
Гавра Нецков, ћурчијска улица број 16.
Ђорђе Пушић, ћурчијска улица.

Шпецерајске трговине.

Ђока Мољац, кисачка улица.
Драгутин Ненадовић, трговина шпецераја и деликатеса код „Белог Орла“, ћурчијска ул. бр. 10.
Стојановић и Радовановић „код лафа“ гл. ул.

Шпецераја, материјала, боја и варива трговина на велико и мало.

Никола Димовић, код „Црвеног рака“.

Штампарије:

Српска штампарија Браће М. Поповића.
Српска штампарија дра Свет. Милетића.

Трговина свештеничких шешира и ћелепуша:

Петар Маркуш, главна улица.

Панчево.

Ђура Димитријевић, житарска трговина.
Др. Стев. Јовановић, лекар, Громонова ул. 6.

Новчани заводи.

Прва панчевачка среска ратарско-занатлијска задруга за штедњу и предујам.
Плаћа на улоге 5%.
Цензура се држи: уторником и петком.

Обућарска радња. Основа ја 1861. го .

А. Милорадовић, Велико складиште чизама, ципела и папуча на мало и велико.
С. Суботић, стаклар, преко од св. савског дома.

Шпецерајске трговине.

Рада Јовановић код „Грозда“ код успен. цркве.
Д. Ђонин, код „Златне Крушке“.

Нем. Паланка.

Гвожђарска и шпецераја трговина:

Марко Марцикић.

Перлез.

Коча Поповић, мануфактурна и шпецераја радња.
Коста Ракић, мануфактурна и шпецераја радња.

Рума.

Помодно-мануфактурна и конфекциона радња:

Бранко М. Спајић, „код златне круне.“
Данило Удицки, шпецерајска трговина.
Бранко Богдановић, шпецерајска трговина.

Новчани заводи:

Румска Штедионица
(основана 1871. год.)
уплаћена деоничка главница К 60,000. Резервни фонд К 191,000. Улоге укамаћује са 4%.

Ђорђе Петровић, штампар.

Сегедин.

Милан Недељковић, власник извора горке воде
Велимир Јовановић, шпецераја и боје радња.
Шандор Мајски, шпецерајска трг. iskola u. 3.

Сомбор.

„ГОЛУБ“ лист за српску младеж, излази већ 26-та година, годишња претплата 3 круне. Могу се сви бројеви од почетка ове године добити.

Јаша Гргуров, гвожђарска трговина.
Паја М. Викар, мешовита радња са сиром.
Душан Даљчев код „Даљца“, мешовита и пића трговина. Стовариште сомборска сира.
Даша Грујић, памука и мешовита трговина.
А. М. Антић, стовариште пива.
Стеван Николић, шпецерајска трговина.

Темишвар (Јозефштат).

Милан И. Мађарев, мануфактуре и памука.

Чаково.

Браћа Миче наслеђник, мануфактурна тргов.
М. Чарнић, шпецерајска трговина, главна пијаца.

Шид.

Милан Шалош, гостионичар и хотелијер.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадверовић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду